

NAPREJ!

Vse za napredek slovenskega ljudstva!

dopise in spise na uredništvo. — Lastnik lista: Delavska tiskovna družba v Ljubljani, r. z. z o. z. — Naročnina za celo leto: 2 K 50 vin., za pol leta 1 K 25 vin., v Nemčijo 3 K, v Ameriko 4 K 60 vin. Posamezne številke 8 vin.

Nekdaj in sedaj.

Pred šestdesetimi leti sta se graščak in duhoven še javno bratila in se norčevala iz kmeta in delavca. Imela sta vsega v izobilju: navrhano kaščo in zidanico polno najboljšega vina. Farovž je slovel, kakor še danes, po kapljici, ki razburja kri in prehaja v žile. Kmet-tlakar je robotal, vdan v voljo božjo, natepaval nezabeljen močnik; smetano in jajca pa je nosil gospodu, ki zagovarja kravo, da ne da mleka in napravlja sušo in točo. Političnih svoboščin kmet takrat ni imel nobenih. Graščak in fajmošter sta bila edina, ki sta delila pravico, še več pa krivic. Do svetne gosposke kmet-tlakar ni imel zaupanja; saj je bila v rokah tujih ljudi, govorečih tuj jezik, ki niso poznali njihovih šeg in navad. S pestjo v žepu je odrajtoval desetino in bero. Zavela pa je burja od severa. Pripihala je tudi na Kranjsko, in takrat si je marsikateri „piontar“ ali „škric“ porezal hlače in se izdajal za kmeta. Bila je nevarnost, da kmetje ne vdero tudi v Ljubljano. Pa ni bilo sile; kajti završali so bili le na Igu, kjer so knezu Auerpergu oplenili grad, a so jih dragonci hitro ukrotili. Še do dolenske mitnice niso prišli. Viharji tiste dobe so rodili posledico, da je Avstrija dobila parlament, slab sicer, a vendar. Kmet, večinoma neuk, je volil poslance,

kakršne je želel farovž. Kranjsko so zastopali večjidel nemški knezi, grofje in baroni, ki so le tupatam prihajali na Slovensko na lov ali kako drugo zabavo. Kmečkih teženj niso razumeli. Res je bilo med poslanci tudi precej kmetov, posebno iz Galicije, a mnogi izmed njih še pisati in brati niso znali, kaj še razumeli nemško, kakor se je govorilo v parlamentu. Velik preobrat se je izvršil, ko smo l. 1867 dobili ustavo, in skoroda še večji, ko je v veljavo stopil novi šolski zakon, ki terja šoloobveznost za vsakega otroka od šestega leta naprej.

Stari rod je vse to smatral za novotarijo, ki nima veljave. Mimo mlade generacije je potekla dolga doba brez uspeha. Kmet je smatral samo to za dobro, od česar je imel direktne koristi: odpravo tlakarstva. Za politiko se ni brigal, pa se tudi ni mogel, ker ni znal brati in ni bilo časopisja. Prvi, ki je imel od šole dobička, je bila duhovščina, ki se je znala uživeti v nove razmere in začela spisovati molitvenike, debele kakor opeka. Ustanovili so Mohorjevo družbo, ki jo danes po pravici lahko smatramo za precejšnjo škodljivko slovenskega naroda. Kolo časa pa se tudi pri Slovencih ni ustavilo, marveč je z razvojem tehnike tudi med naše dede zaneslo iskro novih misli, novih idej.

Z otvoritvijo južne železnice se je slovenskemu kmetiču odprla široka cesta, ki pelje v

tuja mesta in tuje kraje. „Furmani“ so opustili svojo obrt in postali „antverharji“. Industrija je vzcvela, graščak se ni več vozil na Dunaj ali v Trst v kočiji, marveč jo je zamenjal z železniškim vozom. Mladina se je za silo priučila branju in pisanju, kmet je lahko sam „prebuštabiral urtelj“. Železnica je odnašala stare, donašala pa nove ljudi, nove misli in nove ideje. Tupatam je zašel tudi kak časopis pod delavčev krov. In priznati se mora: Rim ima dober nos. Kajti papež Pij IX. je takoj po sankciji preklel novi šolski zakon, ki sicer ni bogsigavedi kako modern, toda korak naprej pomenja vendarle. Morda je prav temu pripisati, da najdemo na Slovenskem v letih sedemdesetih že prve početke socialističnega gibanja.

Prvi delavski shod se je vršil leta 1867 na starem strelišču pod gradom, kamor se je veliko let pozneje preselil iz redute deželni zbor. Govoril je na njem tedanji župan Dežman. Se razume, da ne v socialističnem duhu. Pariška komuna in nemško-francoska vojska je tudi v Avstriji in naposled tudi po Slovenskem izvršila mogočen prevrat. V letih osemdesetih se je celo v ljubljanski čitalnici debatiralo o socialistih in nevarnih prekucuhih; in kakor vedno, so tudi tukaj pozorni čuvarji vsezaverodomcesarskega gesla napravili red s tem, da so „nevarne“ elemente iz društva pométali. Prvi javni socialistični shod v Ljubljani se je vršil menda v kazini, manjši sestanki pa po privatnih lokalih. Policija in žandarmerija sta vestno vršila svojo dolžnost — pa tudi drugih ni manjkalo; in tako smo srečno doživeli, da smo tudi Slovenci dobili svojo veleizdajsko zaroto. Odkrito povedano: danes bi tak proces bil nemogoč. Sledili so ječa in zapor. Mnogim je srce padlo v hlače, drugi so se izneverili, tretji so tekom dobe pomrli ali pa so do danes ostali zvesti. Sledilo je „Izobraževalno“, na to preosnovano „Napredno - izobraževalno i. t. d. društvo“, tem zopet druga in danes šteje slovenska socialna demokracija ne le lepo vrsto organizacij, marveč še lepše število pristašev.

Prvi strankarski zbor pri Virantu v Ljubljani! Daleč je že za nami; in vendar se še

vedno z neko spoštljivostjo spominjam na ono dobo, dobo preganjanj sicer, ki pa vendar ni ostala brez uspeha. Ljubljani so sledili Trst, Zagorje, Idrija, Celje i. t. d. „Delavski prijatelj“, „Delavec“, „Svoboda“, „Luč“, „Zarja“, „Svobodni Glasovi“, fantastična imena sicer, polna nad in upov, a vendar častitljiva v zgodovini slovenskega proletarca. Po zaslugi uniformiranih in neuniformiranih policistov ima tudi slovenski delavec in njegova organizacija svojo zgodovino, ki naj jo opiše spretnejše pero od mojega. Morda se bo kdo smehljajal, a vendar je resnica, da je baš socialna demokracija dala vsej slovenski politiki novo smer. Kdo se ne spominja prvih socialističnih shodov, ki so se na njih kresali stari in novi svetovni nazori. Po krivici se imenuje dr. Kreka očeta socializma na Slovenskem; to, kar je, je postal po vplivu socialne demokracije. Ločili so se duhovi. Prvi „Katoliški shod“ na starem strelišču je zavrzel staro kamižolo konzervativizma in naročil novo takozvane „katoliško - narodne stranke“. In kakor se razljuti kramar, če mu kdo pred nosom odpre novo branjarijo, so se razkoračili kranjski oštirji, branjevci in advokati, s solzami v očeh sicer in vprašujoče: Oh, kje si, sloga? Pojdi in pridi no nazaj! In prikanjeno se je smejal dr. Mahnič. A na solncu vsaka firma obledi; tudi irhovina se oguli, če se jo le preveč drgne; in tako smo prišli, da so se klerikalci začeli sramovati katoliškega imena. Stara roba ne vleče. Dečaku so zadaj zašili hlače in postal je zavberski fant — ali „Slovenska Ljudska Stranka“. Danes slovenski kmet več ne voli nemških knezov; tudi farovž je svoje prijateljstvo s plemenitaši pomaknil s ceste med štiri stene. Ampak kmet ima dobre oči in dobro sliši. Zemlja mu ne rodi kdovekaj; in že danes vidimo, kako bo pogledala gospoda, kadar bo prišel in terjal račun. Ima toliko in toliko poslancev, vsi so črni kakor vrani — toda tu nič, tam nič, to ne bo šlo na večne čase.

Slovensko ljudstvo je sicer zelo pobožno, svetnikov v nebesih, ki bi prosili zanj nima, temveč pa ima živih malikov, ki niso kaj prida, ki pa vendar imajo

dober želodec in globoko bisago. Ali kakor je nekdanj Daniel dal okoli malika Bala na trestni pepela, tako bo enkrat tudi slovenski kmet si dobro ogledal, kam vodijo stopinje njegovih vodnikov, in kdo so tisti, ki se rede od njegovih žuljev. Tedaj bo vstal ter jim zamašil smole v usta tako, da bodo poginili sami od sebe. In na socialno demokracijo prehaja naloga, da probudi kmeta: kajti na smetišču slovenskega liberalizma ima klerikalizem izborna paša.

D. M.

LISTEK.

Tajnosti španske inkvizicije.

4. nadaljevanje.

Frasko upre v Enrikeša temán pogled nezaupanja. Enrikes brezbrizno skomigne z rameni.

„Ta ni naš,“ šepne Frasko.

Enrikes zmaje z glavo v znamenje dvoma.

„Jaz pravim, da on ni naš,“ ponovi Frasko. „Izdani smo! Izdani, razumeš?“ nadaljuje ves razburjen ter Enrikesa krepko stisne za roko, a iz oči mu je švigala divja jeza.

Govorila sta potihem, a vendar ne tako, da ostali gostje v taverni ne bi mogli opaziti silnega razburjenja, ki je napovedovalo izbruh prepira. Pogledi vseh so bili uprti v duhovnika, ki je pri vsem tem ostal miren in ravnodušen, da je bil bolj podoben neprizadeti priči, kakor pa soudeležniku na tem značilnem nastopu.

Ob pogledu na frančiškana, čegar postava in plemenito obličje sta nehoté vzbujala spoštovanje, so posamezni začeli mrmrati, drugi banditje¹⁾ pa celo pretiti na Fraska in Enrikesa.

Četudi sta familijarja inkvizicije dobro vedela, da ne uide maščevanju, kdor bi ju razžalil, vendar ju ni bila volja, z gosti Barija de Triane se zaplesti v prepir. Poznala sta jih predobro, da bi ne vedela, da bi se za obrambo meniha dali razsekati na drobne kosce; ampak bilo je nekaj, kar je temu ljudstvu še bolji mponiralo kakor duhovniki in menihi: — inkvizicija!

S peklenko prekanjenostjo se torej Frasko obrne do pivcev, kojih pogledi in kretnje so izdajali sovražne namene, ter jim zakliče:

„Bratje, mar ste tako slabi katoliki, da bi se drznili braniti sovražnika inkvizicije?“

Pri strašni besedi „inkvizicija“ vsi pobesijo glave in pobledé kakor smrt. Zdelo se je, kakor da je strela udarila med nje, ki so bili pred trenutkom še tako silno razdraženi. Nihče ni črhnal besedice.

Ne zmeneč se za jezo Fraskovo in osuplost gostov v taverni, odkoraka menih počasi in svečano proti vratom.

„Kaj?“ zagrmí Frasko; „zdaj boste pustili, da bo še ušel?“ Ali ne bo nihče pohitel, da obvesti žbire²⁾ svetega sodišča?“

„Jaz, jaz!“ se oglasi Čapa vsa prestrašena.

V tem hipu že tudi plane proti vratom, da z marljivostjo odvrne od sebe nevarnost, o kateri je neprestano mislila, da jej grozi. A ni še položila roke na kljuko, ko se frančiškan ozre nanjo z dolgim in resnim pogledom, in kakor začarana sklene roki ter pade predenj na kolena.

Skoro v istem hipu so že tudi vsi gostje stegnili roke proti njemu, kakor bi ga hoteli braniti zoper neko nevidno silo, kateri se ni moč upirati.

Tu se pater dostojanstveno ohrne proti zboru, blagoslavljač razprostire roki ter počasi odkoraka skozi vrata na ulico, kjer je kmalu izginit, ne da je Frasku ali komu drugemu prišlo na misel, da bi ga bil zadržal.

„Izdani smo, nepremišljenec!“ sikne Frasko obrnjen proti Enrikesu, ki je izgledal enako presenečen, kakor vsi ostali.

„Saj ne vé ničesar!“ zavrne ga Enrikes.

„Tedaj na delo!“ pozove Frasko Enrikesa, umirjen po danem mu zagotovitlu.

Na to odideta vojščaka Kristusova, kakor so se imenovali familijarji, skupno iz taverne.

¹⁾ Bandit, ropar, lopov, malopridnež. Po Italiji, zlasti na sicilskem otoku, je še danes neštevilno klativitezev, ki se jih splošno imenuje bandite. Podobni so nekdanjim slovenskim rokovnjačem, ki pa domačinom in njih imetju niso bili nevarni. Nekaki banditi

so tudi hajduki na Balkanu. — 3) Sbirri, žbiri. Oboroženi stražniki ali policaji inkvizicije; opravljali so službo v ječah in sploh rabeljske posle, na kar še pridemo. Dalje prih.

Z M E S.

Volitve na Kranjskem v deželni zbor bodo 14. dec. Sodrugi po deželi kranjski, na delo!

Štajerski deželni zbor je sklenil volilno reformo, po kateri se ustanovi nov razred z 10 poslanci, v katerem bodo volili samo tisti, ki v drugih razredih nimajo volilne pravice. Na Kranjskem so pa združeni slovenski liberalci in klerikalci dovolili 60 nemškim veleposestnikom 10 mandatov, tisočem slovenskih delavcev pa nobenega. Ni jih večjih delavskih sleparjev od kranjskih klerikalcev.

Pri deželnozborskih volitvah v Istri so v 3. volilnem okraju v Pulju zmagali socialni demokratje. Izvoljen je italijanski sodr. dr. Avguštin Ritossa. To je prvi socialni demokrat v istrskem deželnem zboru. Kandidat slovenskih in hrvatskih socialnih demokratov v 6. volilnem okraju, sodr. Jelčič, je dosegel lepo število 585 glasov.

Dr. Krek je nedavno tega govoril v „Krščansko-socialni zvezi“ v Ljubljani o kartelih in se izrekel proti njim. Kadar klerikalec pravi, da je zoper karteje, ne govori resnice. To izpričuje dejstvo, da je lani dunajski krščansko-socialni občinski svet pogostil člane železarskega kartela in izdal za to 18.708 K 70 vin. Ljudje, ki napravljajo kartelašem take požrtije, niso nasprotniki kartelov. S tega stališča je presojeti tudi dr. Krekove trditve. Pa saj ljubljanski njegovi backi vsi verjamejo.

Iz idrijskega okraja.

Informacije išče naša politična oblast. Zvedela bi rada, kakšno razpoloženje je med prebivalci v Idriji vsled znane afere med idrijskim občinskim zastopom in deželnim odborom glede prezidave poslopja za javno čitalnico. Prenagljeni sklep za razpustitev občinskega zastopa od strani deželnega odbora dela vladi precej skrbi. Najprej je poslala v Idrijo cel trop orožnikov, za temi je prišel tudi sam okrajni glavar v Idrijo ter se izkušal informirati pri raznih osebah, kakšno mnenje je med prebivalci.

Mi smo mnenja, da informacije glede te afere bi se najlažje našlo v aktih občinske pisarne, ker konstatirati bi se moralo: ali se je res občinski odbor pregrešil v toliko, da se na tak način z njim postopa? Ako bi bil občinski odbor storil napram občinstvu in občini krivico in škodo, potem naj bi se to povedalo ljudstvu in razpustilo občinski odbor. Stvar bi bila s tem najenostavnejše rešena. Ker pa se vlada zaveda sama, da deželni odbor ne postopa nepristransko in da dela s tem, da je ustavilo nadaljno zidanje, idrijskemu občinstvu škoda ne le v kulturnem, temveč tudi v gmotnem oziru, zato poizveduje po ovinkih o mnenju občinstva. Kdor vidi napol zidano poslopje brez strehe, katero bode dež in mrz po polnoma pokvaril čez zimo, mora mu nehote vzkipeti še tako mirna kri. Nečuvveno je, da se tako brutalno zapirajo ljudstvu vrata prosvete ter da se tako gospodarji z občinskim imetjem od strani deželnega odbora, od katerega ni Idrija dobila zato najmanjše subvencije. Ako je bivši deželni odbor, oziroma vlada potrdila zidanje mestne realke in mestne hiše, katero je veljalo skupno nad 400.000 K naknadno čez dve leti in ni občina prišla v konkurz potem se jasno vidi, kakšen veter veje iz kranjskega deželnega odbora, v katerem gospodarijo vsled zanikrnosti liberalcev najbolj fanatični klerikalci. Postopanje fanatičnega popa Oswalda popolnoma razumemo. Dokler je mislil, da pojde tudi Idrija v klerikalno bisago, je le „kritiziral“. Danes pa je izgubil upanje, da bi se s kritiziranjem prišlo do vspeha, zato pa vihti nad idrijskim ljudstvom bič v podobi ukazov klerikalnega deželnega odbora. Odgovor na tako postopanje nad idrijskim ljudstvom naj bo to, da pri občinskih kakor pri deželnozborskih volitvah temeljito dokažemo, da v Idriji ni mesta za rimske lakaje.

Zgodilo se je. Zazula je gerent, svetovalec sodr. I. Stravs, klerikalec Goli, liberalec Svoboda!

Pozor! Na dan 8. novembra ob 9. uri dopoldne se sklicuje javni ljudski shod, ob ugodnem vremenu na mestni

trg, v slučaju slabega vremena pa ob isti uri v pivarno pri „Črnem orlu“. Predmet sboda bo postopanje obč. odbora v Idriji in deželnega odbora v Ljubljani napram idrijski občini.

G. oskrbnik Penko še vedno išče pri delavcih pasje ponižnosti. Povemo mu enkrat za vselej, če mu ne ugaja to, kar smo napisali v zadnjih dveh številkah „Napreja“, obrne naj se za resničnost tega na uredništvo lista in tam mu bomo temeljito dokazali, da je res, kar smo pisali; treba mu ne bo pri vsaki priliki loviti za besedo ljudi, ki so že toliko pametni, da se ne pustijo ne njemu in ne njegovim priganjačem vleči.

Vodstvo občnega konsumnega društva v Idriji prosi s tem vse one člane, ki imajo še od celega leta čeke in dividendne znamke doma, da iste prinesejo menjat vsak četrtek od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne v pisarno občnega konsumnega društva. V Spodnji Idriji pa se menjuje v prodajalni vsaki dan. Opominja se vsled tega, da ne bo pri zaključku prevelik naval.

Užitnino v svojo upravo za idrijski sodni okraj so prevzeli za leto 1909 idrijski obrtniki sami za svoto 48.900 K. Dosedaj so imeli to v zakupu Knez in drugi iz Ljubljane. Ustanovilo se bo društvo, ki bo volilo svoj upravni odbor. Dosedanje posle opravljata gg. I. Gruden in M. Kobal. Član tega društva je tudi „Obč. kons. društvo“.

Vabilo na veselico, katero priredi kolesarsko društvo „Sloga“ v Idriji dne 8. novembra pri gosp. M. Moravcu. Začetek točno ob 4. uri popoldan. K mnogobrojni udeležbi vabi uljudno odbor.

Iz Spodnje Idrije. Našemu kaplanu ni treba študirati pridig; direktivo zato ima od čitanja Svobodne Misli, proti kateri vedno rohni; tudi proti sokolom vedno kriči ter agitira nedeljo za nedeljo za čuke. To so res modre pridige, pa bo kdo rekel, da ni vera v nevarnosti, če je ne rešijo čuki.

Hranilnico so ustanovili tudi pri nas v Sp. Idriji z naslovom: „Delav. in kmečko posojilnico“. Poldnevni agrarec Ign. Škvarča je prišel do časti, biti voljen v odbor. „Slo-

venski Narod“ bo posojilnično glasilo, v katerem bodo članom objavljali občne zборе in vse poslovanje posojilnice. Torej dokaz, da je to res „delavska in kmečka posojilnica“. Za počti!

V naši spodnjeldrijski občini se res pravilno „uraduje“. Nad dve uri daleč pridejo ljudje, ki imajo pri županstvu opravka, ali g. tajnika največkrat ni v pisarni. Opozarjamo g. župana, naj napravi red; tajnik naj puca čevlje v farovžu — po uradnih urah!!

Čuki zopet v Kanomlji. Kanomlja se razprostira od Spodnje Idrije po štiri ure dolgi grapi do Vojskega in primorske meje. Več kakor dve hiši skupaj nista v celi Kanomlji, vse so raztresene po grapi in hribih, po pol ali celo po eno uro narazen. Razume se, da imajo idrijski klerikalci v tej samoti pravo postojanko. Iz prižnice ali na kak drug način zbornajo vse te samotarje skupaj, tam jih ne moti nobena živa duša v njih početju. V tekočem letu so napravili v tej samoti pod firmo katoliških telovadcev pri znanem gostilničarju Močniku že štiri veselice. Pobožne device in ne device ponižno poslušajo „suhega“ Osvalda in prefriganega Arkota, ko jih navdušujeta za boje proti brezvercem. Še bolj pa so ginjlive, ko gledajo koketno izvajanje mladih čukov, kateri seve nad vse ljubijo abstinenco bodisi od alkohola, bodisi od nežnega spola. Marsikaka zapuščena devica je živo prepričana, da jej edino čuki morajo še dati ono, na kar je že davno izgubila vse upanje. To so res svete reči!

Volilce v Spodnji Idriji opozarjamo, da se bližajo dopolnilne volitve za deželni zbor. Volili bomo v splošni kuriji. Dolžnost vseh delavcev in obrtnikov je, da se temeljito pripravimo, da dobimo vsaj v splošni kuriji za naš okraj delavskega zastopnika, da s tem tudi protestiramo proti liberalni in klerikalni klikki, katerima je več na tem, da sedi v deželnem zboru 10 nemških veleposestniških poslancev, kakor na tem, da bi sedel le en sam delavski zastopnik. Oro-pali sta nas ti dve stranki tudi pri razdelitvi okrajev; v boj torej proti takim klikkam!

Žiri. Prvo znanstveno predavanje v naši fari je priredilo dne 11. m. m. socialistično društvo „Naprej“ v Idriji. G. dr. D. Lončar je v svojem poljudnem predavanju pokazal na gospodarski razvoj od fevdalizma do današnjega dneva. Gospod predavatelj je podal poslušalcem tudi pojem o znanstvenih predavanjih, kar dozda v naši fari še ni storila nobena druga stranka. Torej vso čast g. predavatelju in društvu „Naprej“, da se je prvo potrudilo nas vzdramiti na polju kulture.

Žiri. Naši klerikalci se z vsemi močmi trudijo izpodbiti tla sokolski ideji ter to nadomestiti s čuki, rujejo proti osebam in sokolskemu domu. Za uspeh jim ne jamčimo.

Na deželnozborske volitve se moramo tudi mi pripraviti, pokazati moramo, da nismo zadovoljni s spačeno reformo, ki so jo skovali klerikalci s pomočjo liberalcev samo, da so obdržali Nemcem v kranjski deželi 10 mandatov. Torej, volilci, v boj!

Iz Trbovelj.

Shod. V nedeljo, dne 25. m. m., se je vršil v prostorih gosp. I. Božiča velik javen ljudski shod radi priklopljenja rudarjev v starostno, onemoglostno, nezgodno, vdovsko in sirotniško zavarovanje. Prostor Božičevi niso mogli vsprejeti došli rudarjev in delavcev sploh, katere je težnja po reformiranju zavarovanja rudarjev prignala na shod. Govorila sta sodruga Čobal in Sitter. Ostri kritiki sta podvrgla današnjo krivično zavarovanje rudarjev pri bratovskih skladnicah. Na shodu so rudarji ogorčeno protestirali, da se jih hoče zopet izpustiti od starostnega, kakor tudi od prepotrebne zavarovanja proti nezgodam. Z burnimi klici: „Proč z ničvrednimi bratovskimi skladnicami, ki so rudarjem samo škodljive,“ se je sprejelo znano resolucijo soglasno. Konečno je govoril še sodrug Čobal o zadnjih narodnih izgredih ter obsojal postopanje „narodnih“ voditeljev, nakar je sodrug Sitter poldrugo uro trajajoči importantni shod zaključil.

Poročilo občinske seje z dne 22. vi-notoka. Po otvoritvi seje naznani župan

dnevni red, prečita zapisnik zadnje seje, kateri se vzame na znanje, ter omeni, da so se doslej vsi sklepi, razen onega glede ceste za Savo, točno izvršili. — Južna železnica je odklonila prošnjo občinskega odbora glede tega, da bi se ustavljal brzovlak v Hrastniku. Deželni poslanec Roš obeta, da bode še enkrat tozadevno konferiral z dvornim svetnikom Plojem. — Južna železnica poroča, da se je projekt ceste za Savo že od prejšnjega županstva leta 1901 podpisal in sedaj ne more narediti ničesar drugega, pač pa bode naredila več prostorov za ogibanje in razširila po možnosti cesto. Roš pripozna indirektno svojo napako. Ker pa je razvidno, da se pravnim potom ničesar ne bi doseglo, je sodrug Sitter predlagal, naj se opusti pravljanje proti južni železnici. Predlog je bil sprejet. — Na predlog občinskega svetnika dr. Marciusa se je odklonila prošnja Frančiške Ameršek za podelitev gostilniške obrti. Občinski svetnik Krasnik predlaga, naj bi se podelila gostilniška obrt Marjeti Jevševar. Občinski odbor prošnji ne ugoti in odkloni predlog radi tega, ker ni potrebe. Sodruga Sitter je predlagal: V Trbovlje so prišli tuji podjetniki in zahtevajo takoj različne koncesije. Podjetnik Šuligoj je na Dobrnem prevzel neko delo, a zahteva takoj, naj se mu podeli koncesija za kantino. Namesto da bi se delalo trboveljskim domačinom v prid, izkorišča tuji podjetnik delavce na eni strani pri delu in na drugi strani še kot konsumente. Predlaga: Šuligojevo prošnjo naj se odkloni. — Ker je bilo razvidno, da bode občinski odbor ne oziraje se na domačine, dovolil Šuligoju koncesijo, je govornik po daljši debati predlagal, če se že misli Šuligoju podeliti koncesija, tedaj samo pod tem pogojem, da sme prodajati brez dobička in samo toliko časa, da bode delo na Dobrnem izvršeno. Predlog je bil sprejet. — Občinski svetnik Krammer predlaga, naj občinski odbor dovoli za prireditve jubilejne slavnosti na dan 2. decembra 400 kron. Predlog je bil proti glasu sodruga Sitterja sprejet. (Opomba. Trboveljska občina je revna, in če pride občinski revež

prosit za podporo, je stokanje: Ni denarja, pa ni denarja. Na eni strani se meče denar za nepotrebne stvari ven in na drugi strani pa je stokanje. Žalostno, res!) Na predlog sodruga Sitterja je odbor sklenil, da se takoj razpiše služba občinskega zdravnika v Hrastniku z 2000 kronami letne remuneracije in kakor hitro mogoče, naj se razpiše podobna služba tudi za Trbovlje. — Roš omeni o potrebnosti občinske drevsnice in trtoreje. Na predlog g. Tentšerta je odbor sklenil, napraviti na občinskem svetu občinsko drevsnico in trtorejo. Dovolilo se je v to svrhu 300 kron za napravo. — Dr. Marcius predlaga, naj nabavi občina mrtvaški voz za Trbovlje in Hrastnik, kakor tudi tozadevne shrambe. Predlog je bil sprejet. — V občinsko zvezo se je sprejelo: Antona Volaja, Franca Jakliča, Antona Koritnika, Jožefa Dolarja in Antona Pečirarja. Sprejeta nista bila: Simon Siverkar in Franc Knez. Odbornik Roš omeni, da bi se število sejmov povišalo na leto vsaj za dva. Župan naznani v pojasnilo, da je bilo že v seji dne 30. marca povišanje sejmov sklenjeno, ali deželni odbor še do danes ni storil ničesar. — Sodrug Sitter interpelira župana, kaj se je ukrenilo na njegov predlog z dne 25. januarja t. l. glede neudeležbe pri prvi seji. Župan omeni, da je odbornik Burger takoj izročil naloženo mu globo, nasprotno pa odbornik Roš še do danes ni izvršil tega. — Odbornik Roš se zagovarja, da ima itak z občino obračunati še neko drugo zadevo, kar naj se mu tam odvzame. Nadalje predlaga sam Roš, naj se opominja vse one gospode, ki ne pridejo na sejo, da se redno udeležujejo sej, ali pa naj odlože svoj mandat. Župan obljubi ukreniti vse tozadevno. Ker se nihče ni več oglašil k besedi, se je zaključilo sejo.

„Žena, bodi ponosna, postal sem paznik. Paznik je gospod, ki sme kaznovati tudi delavce,“ se je bahal gosp. Olfacius, ko je postal komisen štajgar. In pripetilo se je, ko je v čakalnici klical imena, da se je delavec oglašil, šel na delo, a „gospod paznik“ Olfacius, ker ne sliši in morda tudi ne zna čitati in pisati, je naložil delavcu

kazen radi zamude dela. V nedeljo dne 18. m. m., je „gospod paznik“ pogledal preveč v glažek ter postal vinjen kakor kanon. Rudarji so čakali pred rovom do 3. ure popoldan in končno še niso vedeli, kam bi šli na delo. — Čudimo se le gosp. rudarskemu mojstru, ki mora biti gotovo o tej zadevi poučen, da pusti „gospoda paznika“ prestopati službeni red. Delavstvo vzhodnega revirja I. je že proti krivičnemu postopanju „gospoda paznika“ tako razburjeno, da, ako se ne bi odstavilo „gospoda paznika“ od klicanja imen, bi se morali pritožiti drugje.

Organizacija rudarjev v Trbovljah prav lepo vspeva. V mesecu oktobru se je vpisalo nanovo 55 članov. Zavedni rudarji vedo, da se je mogoče samo na podlagi edinosti in solidarnosti ubraniti neznosnega izkoriščevanja, zato se začenjajo živahno zanimati za izboljšanje svojega položaja. Prav tako! V organizacijo vsi, ki še niste organizirani! Samo na podlagi dobre organizacije bode mogoče otresti se vseh možnih pijavk.

Konsumno društvo rudarjev za Hrastnik, Dol in Ojstro je na občnem zboru 25. m. m. sklenilo pristopiti k „Osrednji zvezi avstrijskih konsumnih društev“. V nadzorstvo je izvoljen sodr. Zupan. Upamo, da se bo sedaj v tem društvu obrnilo na bolje.

„Naprej!“ Širite „Naprej!“ in „Rdeči Prapor“ po Trbovljah in Hrastniku. Vsak zavedni delavec bodi naročnik na „Naprej!“

Iz Hrastnika. Odkar imamo tukaj inženirja Drolca, so nastale tako žalostne razmere, da človeka kar srce boli, ko vidi, kako je. Zvišal je delo v jamah „na banih“ od 150 m³ na 200 m³, na štreknih pa od 10 do 20³ m — plača pa nesramno nizka. Na pr. če pride partija na zadnjo „leistungo“, plača on po drugi, ker daje na pet stopinj. Ko pride odmerit geding, ima že vse poprej izračunano in spisano. Če mu rudar reče, da ne bo prišel na zaslužek, mu vrže v obraz: „Pa pojdi, kamor hočeš.“ Rudarjem Aleksandru Kapli, Baltazarju, Ravnikarju, Jurju Žafranu in Pavlu Plahuti se je zadnjič reklo: kar v penzijo — možje so stari skoro

šestdeset let! To imajo ljudje na stara leta! Reči: v penzijo iti, je lahko, ali kdor ve, kakšni so penzionisti, ta je pa žalosten tako, da bolj biti ne more, ker s penzijom se živeti ne more. — Rudarji, v organizacijo, da bodo boljše razmere!

Iz Zagorja.

Zagorje ob Savi. Občinski svet je imel sejo dne 19. t. m. Zapisnik zadnje seje se je prečital in vzel na znanje. Prečitala se je vloga c. kr. okrajnega glavarstva radi vpeljave maksimalnega tarifa na meso in se je soglasno sklenilo, deželni vladi predlagati ceno 1 K 4 vinarje za kilogram. Izvolila sta se dva živinopreglednika. Potem se je dala podpora: Katarini Jurjovec 6 K mesečno, Heleni Vičič povišala na 6 K. V občinsko zvezo se sprejme Jakob Dolenc. Občinskemu tajniku se poviša plača za 10 K mesečno in redarju za 8 K 33 v mesečno. Potem predlaga sodrug Čobal sledečo resolucijo v zadevi izgredov po Slovenskem in dogodkov 20. septembra: „Občinski odbor v Zagorju ob Savi protestira, da se v narodno-mešanih krajih vprizarjajo brutalni izgredi proti članom drugih narodov in da se na ta način strupi in omadežuje narodni boj, da se zbudijo najnižje strasti in ovira mirni kulturni in socialni razvoj, ki je prepotrben vsem narodom. Občinski odbor pa tudi protestira, da poklicani faktorji popravljajo svoje politične grehe na ta način, da brez nujne potrebe postavljajo oboroženo silo proti neoboroženemu ljudstvu. Občinski odbor obsoja, da se poplačujejo razbite šipe s človeškim življenjem. Žrtvam 20. septembra v Ljubljani in njihovim družinam izreka občinski odbor svoje globoko sožalje in sklene v znamenje svojega iskrenega sočutja odkazati 100 K iz občinskih sredstev fondu za nedolžne žrtve v podporo.“ Predlog je bil soglasno sprejet. Tomo Koprivc predlaga za spomenik dveh padlih z dne 20. septembra 25 K, kar se tudi sprejme.

Zagorje, 18. oktobra. — Danes se je vršil pri nas lepo obiskan javen shod, na katerem smo razpravljali: 1. o starostnem zavarovanju rudarjev; 2. o narodnostnih bo-

jih po Slovenskem. K prvi točki je poročal rudarski tajnik sodr. Ign. Sitter iz Trbovelj. Razložil je v markantnih potezah sedanje zavarovanje rudarskega ljudstva po bratovskih skladnicah, omenil je vse nedostatke tega zavarovanja ter predložil resolucijo, v kateri se terja, da pridejo tudi rudarji v splošno zavarovanje vsega delavstva. Resolucijo se je enoglasno sprejelo. — O drugi točki je govoril sodr. Anton Kristan, strokovni tajnik iz Ljubljane, ki je pojasnjeval prave vzroke narodnostnih prepričevanj v dosedanji buržoazijski družbi. Preciziral je narodnostno stališče mednarodne socialne demokracije, ki je edino pravilno. Sodr. Miha Čobal je ožigosal narodnostno fraziranje zagorskih narodnjakov ter pozival delavce, naj se drže tudi gesla „svoji k svojim“ ter naj zahajajo kupovat v tiste gostilne in obrtnije, ki so naročene na delavska časnika „Rdeči Prapor“ in „Naprej!“ — Končno je še sodr. Anton Kristan omenjal bližajoče se deželnozbornske volitve in pozivljaj zbrane na čilo agitacijo.

Alkohol nasprotnik delavstva. V zadnjem času ni pri nas nedelje, da se ne bi slišalo: „V tej gostilni so se stepili, v oni tudi in tako naprej.“ Mi opominjamo nerazsodne fante, da naj se rajši organizirajo, kakor pa kažejo svojo korajžo tam, kjer je treba ni. To počenjanje škoduje vsem delavcem. Delodajalec si misli: „Poglej, saj imajo preveč, saj se bodo pobili.“ Ako pa takemu fantu ponudiš kak list, pa pravi, nimam časa, da bi čital. Da pa vpije okoli cele noči in da razgraja, zato je časa seveda dovolj. Ker to vsemu delavstvu škoduje, opozarjamo vse prizadete, da se naj rajši organizirajo, naj rajši čitajo naše liste in obiskujejo shode, potem bodo tudi prišli do razuma in postali naši sobojevniki. Z alkoholom proč, ta je sovražnik delavskega ljudstva.

O inšpekciji. Ko je bila pri nas inšpekcija, takrat se je res gledalo med drugim tudi na zdravje rudarjevo. Več krajev so takoj zaprli in ni se smelo tam več delati. A komaj je tega 14 dni, kar sta odnesla gospoda komisar in svetnik pete, je več-

noma vse pri starem. Ne vemo, kako je to, da je bilo za časa inšpekcije na več krajih taka vročina, da se je moralo takoj pričeti na 6 ur. Sedaj pa ni več vročine! „Če rudar prav dihati ne more, si bode vsaj dobro kopelj, „Dampfbad“, napravil, saj komisija ni več v Zagorju. Le ne 8 ur delati!!!“ To je menda nazor gotovih krogov. Nam so znani kraji, katere je pustil gospod rudniški nadsvetnik ustavit, na primer (Feuerabñnit) v Kotedrežu. Seveda sedaj mora rudar zopet nesti v ta smrad in dim svoja že itak skrčena pljuča. Mi bomo dobro pazili, kako se dela, in kadar bode preveč, bomo enostavno poročali rudniški oblasti ter zahtevali, da se mora zopet pregledati.

Nekaj o naših „narodnjakih“. V petek dne 16. oktobra je bil pogreb gostilničarja Korbarja, ki se ga je udeležilo tudi sokolsko društvo. Po pogrebu so se sešli liberalci v gostilni „pri Medvedu“ in so tam zabavljali čez socialiste in na ta način reševali slovenski narod. Da bi pa prišli na javni shod in tam povedali svoje mnenje, tega še nismo doživeli v Zagorju. Ko so precej pozno odhajali, so se nekateri teh „inteligentov“ spomnili, da je v Zagorju tudi nekaj Nemcev. Pri stanovanju gospoda I. H., ki je rodom vse kaj drugega kot Nemeč, so začeli kričati na vso moč. Isto so tudi, kakor se nam je poročalo, napravili pri zidarskem mojstru I. R. — Mi pripomnimo k temu samo to: Akoravno nista omenjena podjetnika Slovenca, vendar obiskujeta in podpirata vsako prireditev od slovenske strani. Ni naša naloga ju zagovarjati, ampak resnici na ljubo bodi povedano, da ta dva podjetnika kot tujca, plačujeta za 30—40% boljše slovenske delavce, kakor pa marsikateri slovenski liberalni podjetnik svoje rodne brate.

Gospodje, kako to, da ste res tako korajžni postali; to pred dvema letoma ni bilo; kajti takrat ste pri občinskih volitvah v I. razredu volili večinoma Nemce in v III. razredu namesto svojega pristaša Koprivca, rajši klerikalca. Pojdite in poskusite pri rudniku, kjer so res nemški šovinsti in zraven še izkoriščevalci našega

naroda, tam boste našli obilo dela za res toli revni slovenski rod. Ker pa mi predobro vemo, da vas je tam strah, se vam samo smejemo. Kadar vas slišimo z rudniškim uradnikom nemško ropotati, tedaj pa ni nič korajže. Nam očitata našo mednarodnost, — kadar se pa gre pri vas za vaš kruh, pa lepo pozabite, da ste narodni Slovenci. Mi vas samo pomilujemo, kajti kaj pa hočemo s takimi revčki!?

Popravek. V zadnji številki „Napreja“ se je vrnila neljuba pomota in sicer v članku „Kakšni so klerikalci“. Resnici na ljubo poročamo, da ni paznik Grohar rekel: „pustimo, da se ne zamerimo gospodu Piču“. Te besede je izgovoril krščanski rudar Češnovar. Poročati moramo tudi, da pri oni partiji niso sami klečeplazci. To se razvidi iz tega, ker sta potem (akoravno jih je Češnovar poprej odgovarjal) vseeno šla dva rudarja v pisarno ter zahtevala odločno, da se jim da, kar so zaslužili. Res žalostno je, da se najde še med nami take elemente, ki se še ne upajo zahtevati, kar so krvavo zaslužili. Pripomnimo še, da je Češnovar načelnik krščanske strokovne organizacije rudarjev v Zagorju, ki ima celih 7 članov.

Z Vrhniko.

Nedavno se je naš dekan strašno repenčil nad nevpogljivim in nepokornim ljudstvom, ki bere pregrešne brošure in pa še posebno „pregrešni list „Naprej!““. Bil sem tako razgret od hudih besedi gosp. dekana, da sem si takoj naročil list „Naprej!“ in pa nekaj brošur, kot: „V dobi klerikalizma“, „Primož Trubar“ in „Nevarni socializem“ in še druge, katerih naslovov pa ne bom navajal. Bral sem in bral — ali, rečem Vam, dopadlo se mi je vse, kar piše „Naprej!“ in pa vse, kar sem bral v brošurah. Dragi gosp. urednik! Le pridno razširjajte list „Naprej!“ — ta bo prav mnogim očim odprl. Ko bi na Vrhniko ta list malo bolj brali, kako bi bilo to dobro! Jaz Vam bom zato tudi od časa do časa napisal kako novico, da bo tudi iz Vrhniko kaj notri.

(Op. ured. — Prav veseli nas, da se bo tudi na Vrhniko vzbudilo večje zanimanje.

Prosili bi dopisnika gorenjih vrstic, naj nam bo pri našem delu za razširjanje lista na pomoč!

Brošure se naročajo na naslov „Delavska tiskovna družba v Ljubljani“, Dunajska cesta 20.

„**Naprej!**“ se naroča na naslov: Časopis „Naprej!“, Ljubljana, Dunajska c. 20.

Iz ljubljanske okolice.

„**Konsumno društvo za Ljubljano in okolico**“ je 24. okt. odprlo svojo prodajalno v Marinčičevi hiši na Glincah (obč. Vič). Na delavstvu viške občine je sedaj, da se z vso vnemo oklene svoje zadruge, svoje prodajalne! **Svoji k svojim!**

Shod o pomenu kons. društev se je vršil 22. okt. na Glincah pri Korošču. Govorili so sodr. Anton Kristan, Ivan Kocmur in Josip Petrič.

„**Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev v Ljubljani**“ je te dni dogradila lastno delavnico na Glincah zraven Bobenčkovega posestva. Želeti bi bilo, da bi občinstvo to zadrugo kar najbolj vpoštevalo pri svojih naročilih. **Svoji k svojim!**

Trgovci in kramarji po Glincah se jeze zaradi novoustanovljenega konsumnega društva. Svetujemo, naj imajo raje mirno kri ter naj raje privoščijo delavcu, da si sam pomaga do boljšega obstoja.

Z Jesenic.

Na **Jesenticah** se je ustanovilo nepotrebno vojaško veteransko društvo. Ako pogledamo, kdo je v tem novopečenem društvu, dobimo zopet same tovarniške delavce. In kakšne? Duševno omejene reveže, ki so nekaj služili kot prostaki, nekaj nevednih koprolčkov, katerih duševno obzorje ne sega dalje kot iz tovarne v župno cerkev. Največ jih je iz kler. strok. društva, ostali pa niti ne vedo: kaj je to delavska organizacija. Stari možje, izmozgani od truda-polnega dela v tovarni se bodo igrali vojake in si vzbujali spomine na triletno vojaško „delovanje“. Nekaterim nekdanjim „Zugsfirerjem“ se bode polnila vroča želja

po komandi, katere zastonj iščejo v tovarni in je ne dobodo nad drugim, kot nad lopato. Delavci, trpini, kdaj boste spoznali, kje je vaše društvo, katera je vaša organizacija, po kateri si izboljšate sebi in svojim potomcem svoj žalostni položaj.

Državnozborske počitnice bodo kmalu minile. Po vsi Avstriji prirejajo poslanci raznih strank shode in poročajo o delovanju in o svojih uspehih. Na Jesenicah, kjer je čez dva tisoč delavstva, katero zastopa v našem okraju g. poštar Pogačnik, pa si ne upa, ali pa noče prirediti javnega shoda. Njegovo bojazen poznamo. Mi delavci vemo, da si mož ne upa med jeseniško delavstvo zato, ker ni ničesar storil za delavsko stvar, ampak vse le v korist vlade. Zato si bomo pa dobro zapomnili našega poslanca Pogačnika in mu ob prihodnjih volitvah pokazali in povedali, ko bo prišel k jeseniškemu delavstvu beračit glasove, kam da naj gre. Oficirjem plače zboljšati, glasovati zoper pogodbo s Srbijo, zoper znižanje sladkornega davka i. t. d., to so stvari, zaradi katerih se poslanec Pogačnik ne upa med delavstvo.

„**Ljubezen do bližnjega.**“ Notica pod tem naslovom ne da spati Blažu Klinarju s Planine. Poslal nam je izjavo z lastnoročnim podpisom Jere Gluhar. v kateri se bere, da je Blaž Klinar nedolžen. No — če izjavlja to Jera Gluhar, potem bo to že res. — „Domoljub“ se je tudi obregnil ob nas. Oj, ti srečni „Domoljub“! — Če bodo iskali kje lažnjivcev, bodo seve pri tebi in tvojem uredniku morali biti prvi.

Širimo naš „Naprej“ tako, da ne bo delavca na Jesenicah, Savi, v Mojstrani in drugod, ki bi ne bral našega „Naprēja“. Na delo! Vsakdo bodi agitator!

Brošure, ki jih izdaja „Del. tiskovna družba v Ljubljani“, moramo tudi razširiti, kolikor se le da, zlasti „V dobi klerikalizma“ (Cena 40 vin.), „Nevarni socializem“, „Strahovi“ i. t. d. **Na delo!** Poučne brošure med ljudi!

Kako se ravna z delavci v cementni tovarni v Mojstrani na Dovjem. Znanih nam

je več slučajev, da so, ko je delavec obolel, mu podali obračun, in v delavski knjižici je dobil zapisano: „Wegen Arbeitsmangel gesund entlassen.“ Tako nam je znan drug slučaj, da je delavec, ko je od prenapornega dela padel v omedlevico, dobil pri prihodnji plači tudi obračun. Tako se dela z ubogimi delavci v tovarni, ki ima vsako leto stotisoče dobička, delavec pa, ki oboli, nima nikamor iti, ako nima slučajno svojega doma. Priporočati bi bilo, naj se vendar že enkrat ustanovi delavska organizacija, pred vsem par shodov, ki bi obrodili gotovo dober sad, ker delavstvo je že pri zadnjih državnoborskih volitvah pokazalo s precejšnjimi glasovi solidarnost za socialno demokracijo. Delavci, pomagajte si sami, ker vam drugače ne bo nihče pomagal.

Kdo laže? Predsednik kler. strok. društva piše v „Naši Laži“ z dne 2. oktobra, da ni res, da bi bil šel k gosp. inženirju, naj zniža plačo delavcem za eno krono na dan. Tega izmed nas nihče ni trdil. Resnica pa je, kar lahko dokažemo, da je bil dični predsednik pri gosp. inženirju in se pritožil, da je dobil preveč, kar dokazuje dejstvo: znižanje plače njemu in kolegom. Sodelavci so šli prosit gosp. inženirja in on jim je vrnil odtegnjeno svoto. Veber pa ni šel ne prosit in tudi ni nič dobil nazaj. Indirektno pa je plačo lahko tudi drugim znižal, ker so „slučajno“ tisti mesec zaslužili manj. Kar se pa s druga Bruna tiče, se je zopet debelo zlagal. On je samo nazaj vzel besedo, da ne bo pravil drugim to, kar je slišal od farovškega podrepnika F. Pogačnika, namreč o imenitnem činu velikana Vebra. In tudi vsak delavec pri Mar. peči ve za to njegovo početje. Toliko v pojasnilo, da javnost izve, kdo laže.

Iz Tržiča.

Nekaj odgovora. „Naša Moč“ in „Domoljub“ ter seve „Slovenec“ tudi, so se začeli zaganjati v tisto tržiško delavstvo, ki ima toliko poguma, da spoznava javno z dejanji in seve z odločnim mišljenjem, da je za delavstvo edino mesto v socialni

demokraciji. Povemo pa tem listom glasno in jasno, da smo mi vse dobro premislili. N. pr. pozabili nismo, kako je bilo pred dvema leti v tovarni Müller & Goeken, kjer sta bila dva klerikalca voditelja tovarne, (ki sta delo prevzemala). „Naša Moč“, pa tudi „Slovenec“ ne, noben se ni hotel zanimati za delavce, ki so morali od teh dveh ljudi pretrpeti najrazličnejše surovosti. Res je, da sodrug Anton Kristan ni prišel delit kronic, takega sploh ni — to delavci dobro vemo; ali so jih dr. Krek, Gostinčar, Pogačnik, Moškerc i. t. d. delili? Komu? Zborovat so tedaj prišli, ko so nas rabili, da smo jim dali gasove. Celó sami klerikalci že prihajajo do prepričanja, da je slabo delo, voliti klerikalca!

No, če klerikalni listi ne prenehajo natolcevat nas, bomo začeli odkrivati lepe povesti od leta 1904 do 1906. Bodo gosp. klerikalci videli, da imamo dober spomin.

Klerikalci si prizadevajo prav zelo, da bi razdejali našo organizacijo. Obrekujejo nas, češ, denar iz Tržiča pošiljate. Prav! Mi vemo, kam ga pošiljamo. Mi vemo, kje je naša prava organizacija! Klerikalci so tudi surovi: naše somišljenike napadajo, denuncirajo, prav po katoliški maniri. Oj, kje si ti slavna ljubezen do bližnjega?

Kakšni so klerikalci?! Bilo je po Božiču, ko ni bilo toliko dela kot popreje. Po zimi si človek tudi težko kam pomaga. Takrat so notranji delavci služili po 1.40 K na teden. Ako se je kdo pritožil, da bi dobil toliko dela, da bi lažje preživel svojo družino, se mu je pa pokazalo duri. Ako se je pa kak delavec kaj bolj postavil obljubila se mu je klofuta! Zunanje delavce pa se je šikaniralo na vse mogoče načine. Ko so prinesli izdelane čevlje, pregledovalo se jih je od vseh strani. Če je bila le najmanjša napaka, takoj se mu je odtrgala ena krona. Tista dva človeka, ki sta tako delala, sta glavna klerikalca in sta sedaj pri gospodu Papovu. Pa drugič še kaj več. Ej, mi poznamo klerikalce!

„Domoljub“ je začel nas tržiške socialiste denuncirati. Prinesel je novico v 43. št., v kateri denuncira nemškemu tovarnarju

poštene slovenske delavce. Fej bodi grdi klerikalni duši! — Delavstvo, sotrpini! Denuncirajo vas namestniki božji, oznanjevalci ljubezni do bližnjega!! Ali niso to grši kot Judež Iškarijot ki je prodal Izveličarja za 30 srebrnikov. Odpljuniti se je treba . . .

Delavci in delavke v Trziču! Ves svet spoznava, da je prva potreba delavskega ljudstva združitev izkoriščanih! Zatorej: Združite se vsi, ki čutite potrebo, da se otmete tako duševnega jerobstva kakor materialnega težkega položaja. V organizacijo vsak! Brez ozira na sovražnike naše!

V založbi „Del. tiskovne družbe“ v Ljubljani

dobite:

Prezanimivo brošuro dr. L. WAHRMUNDA: „Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost“.

LIBERATUS: „V dobi klerikalizma“. Cena 40 vinarjev.

ETBIN KRISTAN: „Nevarni socializem“. Cena 30 vinarjev.

E. K.: „Primož Trubar in slovensko ljudstvo“. Cena 8 vinarjev.

ANT. KRISTAN: „O konsumnih društvih“. Cena 20 vinarjev.

ETBIN KRISTAN: „Strahovi“. Cena 30 vin.

E. K.: „Narodnostno vprašanje in Slovenci“. Cena 24 vinarjev.

Kašelj.

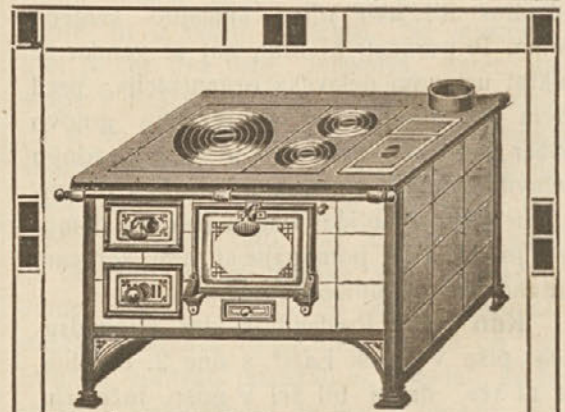
Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkušeno olajsevajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko „Tri jelke“. — Zaloga pri

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

Štedilnike

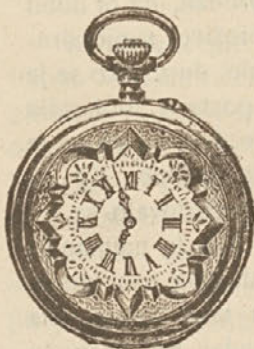
priporoča

Valentin Lapajne

„pri Tinčetu“

v IDRIJI :: pred šolo.

Lastna delavnica za popravila in vsa v mojo stroko spadajoča dela.

Prav zelo ugodna prilika za nakup cenenih, raznovrstnih dobro idočih ur!

Opozarjam slavno občinstvo, da sem imel priložnost, nakupiti si večjo partijo dobro idočih pravih švicarskih ur. Razpošiljam jih po pošti po najnižjih cenah na vse kraje z dveletnim pismenim jamstvom. — Razpošiljam po povzetju; ako blago ne ugaja, sem ga pripravljen tudi zamenjati ali pa vrnem denar. Pri naročilu prstanov zadostuje samo košček papirja za velikost.

Budilka, dobro idoča in zanesljiva, stane samo 3 K 20 vin.

Stenska ura na nihalo, dolgost 70 cm. z lepim bitjem od 10 . . . naprej.

Nikelnaste žepne ure, močne in zanesljive v teku 5

Srebrne lepo in močno izdelane 9

„ za ženske, zanesljivo izkušene v teku 9

Vsaka pri meni naročena ura pride v pošiljatev šele tedaj, ko je natančno idoča in preizkušena. Pri naročilu zadostuje samo dopisnica in cena ure ali verižice.

Sprejema in vračuje se popravila različnih ur, tudi po pošti, ter se jih točno in najzanesljivejše popravljajo. Navadno popravilo žepne ure stane z enoletnim pismenim jamstvom samo K 1-90.

Za mnogobrojna naročila se slavnemu občinstvu najtopleje priporoča

3—1

Svoji k svojim!

IVAN RAVNIHAR, urar, trgovec in izvoznik ur,
LJUBLJANA, Poljanski nasip števil. 52.